

beyi Abdurrahman'dan fıkıh, İzzeddin İbn Cemâa'dan fıkıh usulü, Velîyyüddin İbnü'l-İrâkî ve İbn Hacer el-Askalânî'den hadis, Şemseddin eş-Şattanüfî'den nahiv okudu. 1412'de hacca gitti. Deme-nûr'da kadı olan kardeşinin nâibi olarak görev yaptı.

Genç yaşta fetva vermeye ve fıkıh okut-maya başlayan Bulkîni Berkûkiyye, Haş-şâbiyye, Haseniyye, Şerîfiyye ve Kayıtbay medreselerinde müderrislik yaptı. Celâ-leddin es-Süyûtî ve Sehâvî'nin de arala-rında bulunduğu birçok talebe yetiştirdi. Hocalarından Velîyyüddin İbnü'l-İrâ-kî'nin azli üzerine 6 Zilhicce 825'te (21 Kasım 1422) Mısır Şâfiî başkadısı olduysa da on üç ay sonra bu görevden ayrıldı. Çeşitli aralıklarla yedi defa aynı gö-reve getirilen Bulkîni toplam on üç yıl altı ay başkadılık yaptı. Bu görevde iken 5 Receb 868'de (14 Mart 1464) Kahire'-de vefat etti ve babasına ait medrese-de onun yanına defnedildi.

Eserleri. *et-Tecerrüd ve'l-ihimâm bi-cem'i fetâvâ'l-vâlid şeyhi'l-İslâm*. Eser-de babasının fetvalarını toplayıp fıkıh bablarına göre tertip etmiştir. Şâban 836'da (Nisan 1433) tamamlanan eserin Süleymaniye Kütüphanesi'nde bir nüshası vardır (Süleymaniye, nr. 677). Kay-naklarda adları geçen diğer başlıca eser-leri de şunlardır: *el-Cevherü'l-ferd fi-mâ yuhâlifü fihî'l-hurru'l-'abd*, *el-Kavl-lü'l-makbûl fîmâ yüdde'â fihî bi'l-mec-hûl*, *Tezkire* (bu üç eserin yazma nüshaları için bk. Brockelmann, *GAL*, II, 119; *Suppl.*, II, 115), *Tetimmütü'l-Tedrib* (bununla babasının *et-Tedrib* adlı eserini tamamlamıştır); *İzhârü'n-nebâ fi su'âli ref'i'l-vebâ* (Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 1415/5), *Tefsîrül-Kur'ân*, *el-Kavlü'l-müstebîn fi ahkâmî'l-mürteddîn*, *el-Kavlü'l-müfid fi şirâtî't-tertib beyne kelimeteyi't-tevhîd*, *el-Makâlü'l-mu-kaṭṭar fi makâmî'l-minber*.

BİBLİYOGRAFYA:

Sehâvî, *ed-Ḍav'ül-lâmi'*, III, 312-314; a.mlf., *ez-Zeyl 'alâ Ref'i'l-işr* (nşr. Cûde Hilâl — Muhammed Mahmûd Subh), Kahire 1966, s. 155-184; Süyûtî, *Hüsnü'l-muḥâdara*, I, 444-445; *Keşfü'z-zunûn*, I, 345, 363, 382, 389, 397, 444, 619; İbnü'l-İmâd, *Şezerât*, VII, 307; Şevkânî, *el-Bedrü't-tâli'*, I, 286-287; Brockelmann, *GAL*, II, 119; *Suppl.*, II, 114-115; a.mlf., "Bulkîni", *İA*, II, 835-836; a.mlf., "Bulkîni", *DMİ*, IV, 111; *İzâ-hû'l-meknûn*, II, 255; *Hedîyyetü'l-'ârifîn*, I, 422; Ziriklî, *el-A'lâm*, III, 279; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifîn*, V, 9; Nüveyhiz, *Mu'cemü'l-müfessirîn*, I, 231-232; H. A. R. Gibb, "al-Bulkîni", *EL²* (İng.), I, 1308-1309.

MUSTAFA-UZUNPOSTALCI

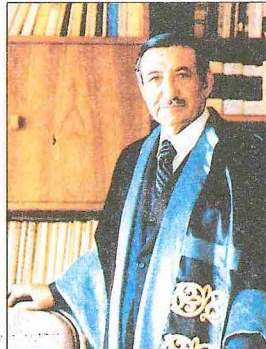
BULUÇ, Sadettin

(1913-1984)

Türk dili profesörü.

Van'da doğdu. Babası çeşitli yerlerde posta ve telgraf müdürlüğü yapan Yusuf Ziya Bey, annesi Sultan Hanım'dır. İlk ve orta okulu Malatya'da (1926), lise-yi Sivas'ta (1930) bitirdi. Yurt dışında yük-sek öğrenim yapmak isteyen öğrenciler için açılan imtihanı kazanarak Maarif Ve-kâleti tarafından Almanya'ya gönderildi (1931). 1932'de Breslau Üniversitesi'nin Şarkiyat Bölümü'ne kaydoldu. Burada okurken aynı zamanda "Untersuchungen über die altosmanische anonyme Chronik der Bibliothèque Nationale zu Paris" adlı doktora tezini hazırladı. 1937'de mezun olduktan sonra bir yıl kadar Berlin Etnografya ve Eski Eserler müzelerinde çalıştı. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne asistan olarak girdi. 1945'te "Türk Halklarında Şamanizm" adlı teziyle aynı bölümde doçent, 1955'te de "XIII-XIV. Asır Anadolu Türkçesi'ne Giriş" adlı çalışmasıyla profesör oldu.

1958-1961 ve 1969-1971 yılları arasın-da misafir profesör olarak Bağdat Üni-versitesi'nde Türk dili ve edebiyatı ders-leri okuttu. Bu sırada Irak Türk ağızları üzerinde araştırmalar yaparak pek çok dil malzemesi topladı. Yurda dönüşün-de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ya-yınlanan *İslâm Ansiklopedisi* yazı ku-ruluna girdi. Her yıl başka bir ülkede ya-pılan Milletlerarası Dâimî Altaistik ve Os-manistik Kongresi'nin çoğuna katıldı ve tebliğler sundu. 1976 yılında Finlandi-ya'daki Sociéte Finno-Ougrienne'a üye seçildi. Uzun süre Türk Dil Kurumu'nun yönetim kurulu üyeliğinde de bulundu. Bu kurumun 1983'te Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu adıyla yeniden yapılanması sırasında kırk aslî üye ara-sında yer aldı.

Sadettin Buluç

1977-1983 yılları arasında Türkiyat Enstitüsü müdürlüğü yaptı. Bir süre İs-tanbul Üniversitesi rektör yardımcılığı görevinde de bulunan Sadettin Buluç 1983'te yaş haddinden emekliye ayrıldı. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan *İslâm Ansiklopedisi* yazı kuru-lundaki çalışmalarına devam ederken 3 Nisan 1984'te vefat etti ve Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi.

Sadettin Buluç öğrencilerle ilgilenen, onlara zaman ayırıp yetişmelerine yar-dımcı olan, ciddi, titiz ve hoşgörü sahibi bir hoca olarak tanınır. Türkoloji, Doğu filolojileri, karşılaştırmalı dil bilgisi ve tarih konuları ile ilgilenen Buluç'un ma-kaleler halindeki çalışmalarının çoğu *İs-lâm Ansiklopedisi*, *Türk Ansiklopedi-si*, *Azerbaycan Yurt Bilgisi*, *Türkiyat Mecmuası*, *Türk Dili ve Edebiyatı Der-gisi*, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten* gibi ansiklopedi ve dergilerde yayımlanmıştır. Şamanizm'le ilgili meseleleri ortaya koyduğu bir dizi makale ile (*Türk Amacı*, İstanbul 1942, I/1, s. 42-48; I/2, s. 66-72; I/3, s. 124-131; I/4, s. 171-176; I/5, s. 233-240; I/6, s. 277-284; II/1, s. 365-371) Türk halk kültürüyle il-gili konulara da eğilmiş, bununla birlik-te çalışmalarını daha ziyade Eski Ana-dolu Türkçesi, Irak Türkçesi ve Anadolu ağızları sahaslarında yoğunlaştırmıştır. Ayrıca Anadolu'da gelişen Türk yazı dili-nin başlangıç devresi olarak kabul edi-len XIII-XIV. yüzyıl Türkçe'sinin imlâ ve ses özelliklerini sistemli bir şekilde ele alıp incelemiştir (*XIII-XIV. Asır Anadolu Türkçesine Giriş: İmlâ ve Fonetik*, İstan-bul 1956 [baskısı tamamlanamamıştır]; S. Buluç'un yayınlarının tam bir listesi için bk. Yüce, s. 209-210).

BİBLİYOGRAFYA:

Nuri Yüce, "Prof. Dr. Sadettin Buluç, Haya-tı ve Çalışmaları", *TDL*, XLVIII/388-389 (1984), s. 206-210; Yusuf Çotuksöken, "Ölümünün I. Yıldönümü Dolayısıyla Prof. Dr. Sadettin Buluç", *Öğretmen Dünyası*, sy. 64, İstanbul 1985, s. 26.

MUSTAFA ÖZKAN

BULUGU'İ-MERÂM

(بلوغ المرام)

İbn Hacer el-Askalânî'nin

(ö. 852/1449)

ahkâm hadislerini ihtiva eden eseri.

Tam adı *Bulûgu'l-merâm min edil-letü'l-ahkâm*'dir. Eserin telifinde, özel-likle ibadet, hukuk ve muamele konula-rına dair sahih hadislerin toplanması ve kolayca ezberlenebilecek bir mektep ki-